

RAUWERD, DE HERVORMDE KERK

De kerk van Rauwerd is fraai gelegen op een groot verhoogd kerkhof. Het ruime kerkgebouw is in 1814 gebouwd ter vervanging van een middeleeuwse voorganger. In de muren die door pilasters in velden zijn verdeeld, zijn spitsbogige vensters aangebracht. In de toren bevindt zich een steen met een opschrift betreffende de bouw.

De kerk is van belang vanwege het interieur. Het kerkmeubilair is niet van 1814, maar het is in dat jaar uit de oude in de nieuwe kerk geplaatst. Preekstoel en banken herkegen toen hun oude plaats. De oude protestantse opstelling van het meubilair werd gehandhaafd: De preekstoel in het midden van de kerk tegen de zuidmuur, de herenbank daar tegenover tegen de noordmuur, de vrouwenbanken dwars op de lengterichting van de kerk tegen de zuidmuur en de mannenbanken in de lengterichting langs de noordmuur. Jammergenoeg heeft men in 1909 gemeend de opstelling te moeten wijzigen. De preekstoel werd toen in het koor geplaatst, de herenbank werd doormidden gezaagd, en onder het orgel aan weerszijden van de peideuren opgesteld en het bankenplan werd ingrijpend gewijzigd. Door de veranderingen heeft het interieur veel van de vroegere schoonheid verloren.

De preekstoel en het doophek zullen in het derde kwart van de achttiende eeuw zijn ontstaan.

Vorm en versiering zijn geheel in rococo-stijl. S- en C-vormige lijnen overheersen. Op de panelen van de kuip van de preekstoel zijn allegorische vrouwenfiguren gesneden:

- Gerechtigheid
- Geloof
- Liefde
- Hoop
- Vrede.

De lessenaar aan de preekstoel heeft de vorm van een engelenkopje. De knop voor het ophangen van de predikantsbaret is een sierlijk krulletje.

Het doophek heeft mooie S-vormige balusters, die een golvende bovenrand dragen. De opzet-stukjes zijn grillig van vorm. In de deur van het hek zijn binnen een fraai, ajour gesneden omlijsting drie wapenschilden aangebracht. De wapens zijn er afgesneden. De tekstborden en de opzetstukken op de banken in de kerk zijn duidelijk door dezelfde beeldsnijder vervaardigd als de preekstoel en het doophek. Van de grote doormidden gezaagde herenbank zijn twee omrankte kolommen met korintische kapitelen en twee siervazen bewaard gebleven.

De kerk bezit drie rouwborden, resp. uit 1700, 1768 en 1793. De grote grafzerken zijn bij de verbouwing in 1909 tegen de zijmuren van de kerk geplaatst. Op een zerk uit 1645 zijn Pytter van Eysinga en Fokel van Heringa levensgroot afgebeeld. Tjalling van Eysinga staat ook levensgroot op een zerk uit 1658.

Het orgel

Het instrument is van 1816. De bouwer is J.A. Hillebrand, die o.a. ook orgels bouwde in Drachten, Akkrum (nu Veenhuizen) en Niawier. De oorspronkelijke kleur was wit. Dispositie:

Hoofdwerk

Bourdon 16 vt.
Prestant 8 vt.
Holpijp 8 vt.
Octaaf 4 vt.
Speelfluit 4 vt.
Quint 3 vt.
Cornetten 4sterk
Sexquialier 2 sterk
Mixtuur 3 en 4 sterk
Trompet 8 vt, gehalveerd

Rugwerk

Prestant 4 vt.,
Fluit douce 8 vt.
Viola di gamba 8 vt.
Fluit d' amour 4 vt,
Superoctaaf 2 vt.
Nachthoorn 8 vt.

Literatuur:

- Kunstreisboek voor Nederland, Amsterdam 1960, blz. 203.
- Voorloopige Lijst der Nederlandse monumenten, s-Gravenhage 1930, blz. 286 ,
- Dr. R. Steensma, Langs de oude Friese kerken, Baarn z.j. blz. 87.
- Dr. R. Steensma, De tsjerke fan Raerd. (Rh.); nou en eartiids, in: De vrije Fries, .dl 50, Leeuwarden 1970, blz.73
- M. Seybel, Orgels in Friesland., dl I, Baarn, 1970, blz. 126.

